

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 21. april 2026

Sag 82/2025

(1. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Peter Lambert)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Nykøbing Falster den 20. januar 2023 (1-5617/2022) og af Østre Landsrets 11. afdeling den 21. maj 2025 (S-450-23).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om frifindelse, subsidiært stadfæstelse af byrettens dom om strafbortfald og mere subsidiært formildelse.

Anklagemyndigheden har påstået stadfæstelse af landsrettens dom.

Retsgrundlag

Efter retsplejelovens § 1017 b straffes med bøde den, der i forbindelse med omtale af en sag om overtrædelse af straffelovens § 210 om incest og kapitel 24 om seksualforbrydelser eller i øvrigt med henblik på en sådan sag giver offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede eller på anden måde offentliggør den pågældendes identitet. Retsplejelovens § 1017 b blev indsat ved lov nr. 253 af 16. juni 1980. Af forarbejderne til bestemmelsen (ændringsforslag § 1, nr. 3, i betænkningen afgivet af Folketingets Retsudvalg den 23. maj 1980

over forslag til ændring af retsplejeloven) fremgår bl.a. (Folketingstidende 1979-80 (2. samling), tillæg B, lovforslag nr. L 45, sp. 943-944):

"Til nr. 3

Den foreslåede bestemmelse tilsigter at beskytte den forurettede i sædelighedssager mod offentliggørelse af den pågældendes identitet.

De almindelige regler i retsplejelovens § 31 giver i et vist omfang mulighed for at beskytte den forurettedes identitet. Efter § 31, stk. 3, 4. pkt., kan retten således forbyde offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for de under sagen nævnte personer, herunder den forurettede. Beskyttelsen efter denne regel er imidlertid ikke generel, men forudsætter, at retten i den konkrete sag har benyttet sig af mulighederne for at nedlægge et forbud af den angivne karakter. Hertil kommer, at reglerne i § 31 alene gælder under sagens behandling i retten og således ikke er til hinder for, at der før sagens behandling i retten eller efter dommens afsigelse sker offentliggørelse af den forurettedes identitet.

De ovennævnte regler om offentlig gengivelse af den forurettedes navn m. v. sikrer efter udvalgets opfattelse ikke den forurettede en tilstrækkelig beskyttelse, når det drejer sig om sædelighedssager. Ikke mindst i sager om voldtægt og lignende, men også i andre sædelighedssager vil offentliggørelse af den forurettedes identitet kunne udgøre en betydelig belastning for den pågældende. Bortset fra de i forslagetets stk. 2 angivne tilfælde kan der næppe heller peges på nogen anerkendelsesværdig interesse i, at offentligheden gøres bekendt med den forurettedes identitet.

Det foreslås derfor, at der i retsplejeloven som § 1017 b indsættes et generelt forbud mod, at der i forbindelse med omtale af en sædelighedssag eller i øvrigt med henblik på en sådan sag gives offentlig meddelelse om navn, stilling eller bopæl på den forurettede, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres. Det sidstnævnte led i bestemmelsen sigter bl. a. på offentliggørelse af fotografier af den forurettede. I lighed med, hvad der gælder efter retsplejelovens § 31, kan overtrædelse af bestemmelsen straffes med bøde."

Retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2, og stk. 3, samt § 32 b, stk. 2, lyder således:

"§ 31. Retten kan i straffesager forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (navneforbud),

...

2) når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse.

...

Stk. 3. Retten skal ved afgørelsen om navneforbud tage hensyn til lovovertrædelsens grovhed og samfundsmæssige betydning. Det taler endvidere imod nedlæggelse af navneforbud, såfremt sigtede (tiltalte) har indtaget en stilling, som i forhold til offentligheden er særligt betroet.

...

§ 32 b. ...

Stk. 2. Overtrædelse af rettens forbud efter § 31 straffes med bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbuddet. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.”

Formuleringen ”eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres” i § 31, stk. 1, blev indsat ved lov nr. 731 af 7. december 1988 som dagældende § 31, stk. 3, 4. pkt. Af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen fremgår bl.a. (Folketingstidende 1988-89, tillæg A, lovforslag nr. L 12, sp. 285):

”Til § 1

...

Til nr. 2 og 6-9

Efter den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 31, stk. 3, 4. pkt., kan retten nedlægge forbud mod offentlig gengivelse af *navn, stilling eller bopæl* for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, såfremt der fremsættes begæring herom, og ingen offentlig interesse findes at tale derimod.

Ved lov nr. 253 af 16. juni 1980 og lov nr. 298 af 6. juni 1984 er der i § 1017 b og § 1017 c optaget straffebestemmelser vedrørende offentlig meddelelse om henholdsvis forurettede i kønssædelighedssager og lægdommere. Disse bestemmelser omfatter efter deres ordlyd foruden navn, stilling og bopæl *anden offentliggørelse af den pågældendes identitet*.

Højesteret har ved en dom af 21. marts 1988, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1988, side 365, fastslået, at § 31, stk. 3, 4. pkt., finder analog anvendelse ved offentlig gengivelse af andre oplysninger om den sigtede (tiltalte) end dennes navn, stilling og bopæl, såfremt disse oplysninger på en lige så effektiv måde offentliggør sigtedes (tiltaltes) identitet.

Det foreslås derfor at affatte bestemmelsen i overensstemmelse med § 1017 b og § 1017 c. Som det fremgår af Højesterets dom, er ændringen alene udtryk for en sproglig præcisering af, hvad der allerede i dag er gældende ret.”

Under lovforslagets behandling (lovforslag nr. L 12 af 5. oktober 1988) rettede Danske Dagblades Forening henvendelse til Folketingets Retsudvalg og pegede på bl.a., at retsplejelovens § 31 vanskeliggjorde pressens muligheder for i retsreferater og retsreportager at give offentligheden en fyldestgørende orientering om konkrete straffesager. I den forbindelse stillede

Folketingets Retsudvalg justitsministeren et spørgsmål (spørgsmål 4), hvori ministeren blev anmodet om en kommentar til henvendelsen fra Danske Dagblades Forening.

Det fremgår af justitsministerens svar af 11. april 1988 på udvalgets spørgsmål 4 bl.a.:

”Efter Justitsministeriets opfattelse vanskeliggør bestemmelsen ikke en omtale i pressen af verserende straffesager. Et forbud efter § 31, stk. 3, 4. pkt., der forudsætter, at ingen offentlig interesse findes at tale herimod, hindrer således ikke, at det i pressen – som det sker i dag – f.eks. refereres, at en københavnsk advokat (direktør, bankfunktionær, polititjenestemand o.s.v.) er varetægtsfængslet i 14 dage, sigtet for underslæb (eller tyveri) til et bestemt beløb, eller at en yngre læge eller skolelærer er varetægtsfængslet og tiltalt for en sædelighedsforbrydelse mod mindreårige/patienter/elever. Et forbud hindrer derfor alene, at der gives sådanne oplysninger om den sigtede (tiltalte), at andre end en helt snæver kreds af personer kan identificere den pågældende.”

Retsplejelovens § 31 fik sin nuværende ordlyd ved lov nr. 362 af 2. juni 1999 om ændring af retsplejeloven (Styrkelse af samarbejdet mellem retterne og pressen). Af forarbejderne til bestemmelsen fremgår bl.a. (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, lovforslag nr. L 78, s. 2018):

”5. Dørlukning, referatforbud og navneforbud.

5.1. Gældende ret m.v.

...

Referatforbud og navneforbud

...

Et navneforbud er efter retspraksis reelt et forbud mod at beskrive den pågældende på en sådan måde, at vedkommendes identitet derved eller i samspil med andre oplysninger afsløres for andre end en helt snæver kreds af personer, jf. betænkningen side 113 samt Asbjørn Jensen og Bitte Dyrbergs redegørelse i Anklagemyndighedens Årsberetning 1989, side 88ff.”

Anbringender

T har anført navnlig, at indgrebet i hans ytringsfrihed, som bødestrafen er udtryk for, ikke er proportionalt.

Bedømmelsen af, hvor langt et navneforbud kan strækkes i forhold til journalister, må bero på en afvejning af hensynene bag Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 6, 8 og 10, jf. også UfR 2019.2057 H. Hvor hensynet til artikel 6 og 8 er stærkt, bør den relevante vurdering være, om journalisten har gjort tilstrækkeligt for at imødekomme disse hensyn. Når der i dansk ret er hjemmel til at nedlægge navneforbud, og når det blev nedlagt i den konkrete

sag, er der lagt et tungt lod i vægtskålen til fordel for hensynene i artikel 6 og 8. Det kan ikke i tillæg hertil kræves, at der kun må bringes oplysninger, som identificerer vedkommende for en helt snæver kreds. I lyset af journalisters rolle og retsreportagens vigtighed i et demokratisk samfund må det afgørende være, om det efter en rimelig journalistisk vurdering har været relevant at bringe oplysningerne, hvilket er tilfældet i denne sag.

Ved bedømmelse af graden af identifikation bør udgangspunktet for vurderingen være, om oplysningerne i artiklen er så detaljerede, at det svarer til at nævne As navn i offentligheden, hvilket ikke er tilfældet. Under alle omstændigheder må det kræves, at oplysningerne i artiklen peger på netop A og ikke en kreds af mulige personer, hvilket heller ikke er tilfældet. Der skal ved vurderingen ikke tages hensyn til personer, som i forvejen kendte sagen eller nemt kunne gøre sig bekendt med den, herunder As kolleger, familie og omgangskreds samt andre ansatte i kommunen og dele af lokalbefolkningen.

Kun de oplysninger, som fremgår af artiklen, er relevante for bedømmelsen af, om navneforbuddet er overtrådt, og yderligere oplysninger, som læseren kan tilegne sig ud fra oplysningerne i artiklen, kan ikke indgå i vurderingen. Det vil således ikke være rimeligt at lade ham bære ansvaret for, at der på internettet eller andre steder ligger oplysninger, som ved en kombination med oplysningerne i artiklen indebærer, at A kan identificeres.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at T med rette er fundet skyldig i overtrædelse af retsplejelovens § 32 b, stk. 2, jf. § 31, stk. 1, nr. 2.

Ud fra oplysningerne i de omhandlede artikler var det samlet set muligt at identificere den person, der var omfattet af navneforbuddet, uden for en helt snæver kreds af personer. Vurderingen af, om navneforbuddet er overtrådt, beror ikke alene på de oplysninger, som direkte fremgår af artiklen, men også på, om der i artiklen gives sådanne oplysninger, som gør det muligt for læseren ved meget enkle søgninger på internettet at identificere den person, der er beskyttet af et navneforbud.

Det vil ikke være i strid med artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention at pålægge T straf for overtrædelse af navneforbuddet, idet hensynet til den person, der var be-

skyttet af navneforbud, og dennes rettigheder efter artikel 6, stk. 2, og artikel 8, i den foreliggende sag vejer tungere end hensynet til ytringsfriheden.

Hensynet til uskyldsformodningen må indgå med vægt i den samlede afvejning, da der var tale om en sag, hvor den tiltalte nægtede sig skyldig, og hvor sagen var trukket tilbage fra retten med henblik på yderligere efterforskning. Endvidere var der tale om et meget begrænset indgreb i ytringsfriheden, ligesom det må antages, at det fuldt ud var muligt at omtale sagen, uden at det var nødvendigt at give så detaljerede oplysninger, at identiteten på den person, der blev omtalt, blev afsløret.

En bøde på 10.000 kr. er ikke uproportional, idet der er tale om en journalists overtrædelse af et navneforbud, der kun indebar et meget begrænset indgreb i journalistens ytringsfrihed.

Højesterets begrundelse og resultat

Den 5. maj 2020 afsagde Retten i Nykøbing Falster kendelse om at nedlægge navneforbud efter retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2, i en sag mod A, der var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 220 om den, som ved groft misbrug af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller behandlings- eller plejemæssige afhængighed skaffer sig samleje med den pågældende.

Den 23. og 25. maj 2020 bragte Folketidende på Lolland-Falster to artikler af journalist T med omtale af straffesagen. Den første artikel blev bragt i den trykte udgave af Folketidende, og den anden artikel blev bragt på Folketidendes netavis. Et link til artiklen på netavisen blev desuden lagt på Folketidendes side på Facebook.

I artiklerne stod bl.a., at der var tale om en meget alvorlig sag om misbrug af en stilling i Lolland Kommunes socialforvaltning, og at der var nedlagt navneforbud i sagen. Af artiklerne fremgik desuden, at sagen drejede sig om en [alder] mand, der i en årrække havde været ansat i kommunen. Det fremgik endvidere, at Folketidende havde bedt en navngiven sektorchef i kommunen om en kommentar til sagen, og at sektorchefen havde oplyst, at manden ikke lænere var ansat i kommunen.

Anklagemyndigheden rejste i september 2022 tiltale mod T for at have overtrådt navneforbuddet.

Byretten fandt ved dom af 20. januar 2023 T skyldig, men lod bødestrafen bortfalde under henvisning til den lange sagsbehandlingstid.

T ankede dommen til landsretten, der den 21. maj 2025 stadfæstede dommen med den ændring, at bøden blev fastsat til 10.000 kr.

Sagen angår, om Ts artikler indebærer en overtrædelse af det nedlagte navneforbud og i givet fald straffastsættelsen. Sagen angår herunder, om en håndhævelse af navneforbuddet vil være i strid med Ts ret til ytringsfrihed efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Efter retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2, om navneforbud kan retten i straffesager forbyde, at der sker offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte) eller andre under sagen nævnte personer, eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres, når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for unødvendig krænkelse. Overtrædelse af navneforbud straffes efter § 32 b, stk. 2, med bøde.

Fire dommere – Jens Peter Christensen, Hanne Schmidt, Lars Apostoli og Peter Mørk Thomsen – udtaler:

Det er under sagen ikke bestridt, at navneforbuddet er nedlagt med rette. Vi bemærker herom, at bestemmelsen i retsplejelovens § 31 om navneforbud skal forstås i lyset af Menneskerettighedskonventionen, og der skal som anført i Højesterets dom af 4. marts 2019 (UfR 2019.2057) ved afgørelsen af, om et forbud mod at offentliggøre identiteten på en sigtet i en straffesag er foreneligt med artikel 10, foretages en afvejning af hensynet til ytringsfriheden over for hensynet til den sigtedes privatliv, jf. artikel 8, og hensynet til uskyldsformodningen, jf. artikel 6, stk. 2.

Som anført angår sagen, om Ts artikler indebærer en overtrædelse af det nedlagte navneforbud, og om en håndhævelse af navneforbuddet vil være i strid med Ts ret til ytringsfrihed efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10.

Det følger af forarbejderne til retsplejelovens § 31, at bestemmelsen reelt indeholder et forbud mod at beskrive den pågældende på en sådan måde, at vedkommendes identitet derved eller i samspil med andre oplysninger afsløres for andre end en helt snæver kreds af personer (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, lovforslag nr. L 78, s. 2018).

Landsretten har i dommen fundet, at det ud fra oplysningerne i bl.a. artiklerne var muligt uden for en helt snæver kreds af personer at identificere, at der var tale om A. Landsretten har ved vurderingen lagt vægt på, at artiklerne omtalte hans alder og køn samt hans chefs navn og stilling, at sagen drejede sig om misbrug af en stilling i Lolland Kommunes socialforvaltning, og at han ikke længere var ansat.

Vi tiltræder, at omtalen i artiklerne udgør en overtrædelse af navneforbuddet, jf. retsplejelovens § 31.

Vi tiltræder endvidere, at håndhævelse af navneforbuddet i den foreliggende situation, hvor overtrædelsen angår oplysninger, hvorved As identitet afsløres for andre end en helt snæver kreds af personer, ikke er i strid med Menneskerettighedskonventionens artikel 10.

Vi har i den forbindelse på den ene side lagt vægt på bl.a. alvoren af den forbrydelse, som tiltalen mod A angik, og at sagen vedrørte en kommunalt ansats mulige misbrug af en borgers afhængighed til at skaffe sig samleje med den pågældende borger og derved et spørgsmål af betydelig offentlig interesse.

Vi har på den anden side lagt vægt på hensynet til den tiltalte, A, som ikke i forvejen var kendt i offentligheden, og som ikke indtog en særligt betroet stilling. Og vi har ved afvejningen af hensynet til A over for hensynet til ytringsfriheden tillagt det betydelig vægt, at mediernes omtale af sagen kunne ske på fyldestgørende måde uden at give oplysninger, der var egnede til at identificere ham.

Af de grunde, som landsretten har anført, tiltræder vi, at der ikke er grundlag for strafbortfald, og at straffen under hensyn til den lange sagsbehandlingstid, jf. straffelovens dagældende § 82, nr. 13, er fastsat til en bøde på 10.000 kr., hvilket ikke kan anses for en uproportional sanktion.

Vi stemmer herefter for at stadfæste landsrettens dom.

Dommer Jens Kruse Mikkelsen udtaler:

I denne sag er der ikke sket offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl på en sigtet eller tiltalt omfattet af et navneforbud efter retsplejelovens § 31, stk. 1.

Efter forarbejderne til retsplejelovens § 31, stk. 1, sigter tilføjelsen af ordene: ”eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres”, til oplysninger, der ”på en lige så effektiv måde” som offentliggørelse af navn, stilling eller bopæl offentliggør sigtedes eller tiltaltes identitet (Folketingstidende 1988-89, tillæg A, lovforslag nr. L 12, sp. 285). Med lovændringen tilsigtedes en parallelitet med formuleringen af bl.a. retsplejelovens § 1017 b om forbud mod at offentliggøre identiteten på forurettede i sager om seksualforbrydelser mv., hvor de tilsvarende ord efter forarbejderne bl.a. sigter på ”offentliggørelse af fotografier” af den forurettede (Folketingstidende 1979-80 (2. samling), tillæg B, lovforslag nr. L 45, sp. 944). Under behandling af lovforslaget om indsættelse af ordene: ”eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres”, i retsplejelovens § 31 besvarede justitsministeren den 11. april 1988 et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg, hvor han tilkendegav, at reglen om navneforbud efter Justitsministeriets opfattelse ikke vanskeliggør omtale i pressen af verserende straffesager, og henviste til, at et navneforbud alene hindrer, at der gives sådanne oplysninger om den sigtede (tiltalte), at ”andre end en helt snæver kreds af personer kan identificere den pågældende”.

Efter min opfattelse tilsiger disse forarbejder en forholdsvis snæver afgrænsning af, hvilke andre oplysninger end navn, stilling eller bopæl, der kan udgøre en overtrædelse af et navneforbud, således at alene oplysninger der for andre end en helt snæver kreds af personer udpeger netop sigtede eller tiltalte og ikke blot en mulig kreds af personer som genstanden for navneforbuddet.

Ved den seneste ændring af retsplejelovens § 31 blev det i beskrivelsen af gældende ret anført, at et navneforbud efter retspraksis reelt er et forbud mod at beskrive den pågældende på en sådan måde, at det derved ”eller i samspil med andre oplysninger” afsløres for andre end

en helt snæver kreds af personer, hvem sigtede eller tiltalte er. Der henvises i den forbindelse navnlig til daværende rigsadvokat Asbjørn Jensen og politifuldmægtig Bitte Dyrbergs redegørelse i Anklagemyndighedens Årsberetning 1989, s. 88 ff. (Folketingstidende 1998-99, tillæg A, lovforslag nr. L 78, s. 2018). Denne redegørelse var optaget som bilag 14 til den betænkning nr. 1330/1997 vedrørende samarbejdet mellem retterne og pressen, som dannede grundlag for lovforslaget.

Ved vurderingen af, om et medie har overtrådt et navneforbud, giver retspraksis forud for lovændringen i 1999 efter min opfattelse alene grundlag for at inddrage de oplysninger, som det pågældende medie selv har offentliggjort, eventuelt i form af direkte henvisning til egen tidligere omtale eller til omtale i andre medier. Der er efter forarbejderne ikke grundlag for at fastslå, at der tilsigtedes en udvidelse af bestemmelsen på dette punkt. Ved vurderingen af, om de offentliggjorte oplysninger ”i samspil med andre oplysninger” kan føre til, at den sigtede eller tiltalte afsløres for andre end en helt snæver kreds af personer, kan der efter min opfattelse i overensstemmelse med retspraksis forud for 1999 alene lægges vægt på ”andre oplysninger”, som må anses for almindeligt kendt af andre end en helt snæver kreds af personer. Der kan efter min opfattelse som det helt klare udgangspunkt ikke lægges vægt på oplysninger, der er offentliggjort af andre medier, og som der ikke er direkte henvist til i den omtvistede artikel, eller oplysninger, som man kan finde frem til f.eks. ved kontakt til personer, der privat eller professionelt muligt kender sigtede eller tiltalte, ved aktindsigt eller ved søgning på internettet.

Som anført ovenfor indeholder Ts artikler i Folketidende i denne sag oplysning om As alder, køn og tidligere ansættelsessted (socialforvaltningen i Lolland Kommune). Jeg mener ikke, at angivelse af navnet på den sektorchef, der udtaler sig på kommunens vegne, afgrænser ansættelsesområdet mere, end hvad der følger af oplysningen om, at ansættelsesområdet var ”socialforvaltningen” (retteligt sektoren for Børn, Unge og Familie).

Selv om Lolland Kommune er en af landets mindste kommuner målt efter indbyggertal, finder jeg ikke grundlag for at fastslå, at de oplysninger, som fremgår af den offentliggjorte artikel, sammenholdt med, hvad der må anses for almindeligt kendt for andre end en helt snæver kreds af personer, var egnet til at udpege netop A som den person, artiklerne angik.

Jeg finder herefter, at Ts artikler ikke udgør en overtrædelse af navneforbuddet, og jeg stemmer derfor for at frifinde T.

Jeg har herefter ikke anledning til at tage stilling til, om en domfældelse af T vil udgøre en krænkelse af artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Der træffes afgørelse efter stemmeflertallet.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens dom.

Thi bestemmes:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.